

Skåne ett Frankrike i miniatyr

NST
22.1.01

En dag i maj förra året studerar vi bilder i Skandinaviska institutionens bibliotek i Strasbourg. DN:s helsidor, som en tid prytt lokalerna, roar. Virtuella ålgar i stadspark, där Paris och Eiffeltornet skymtar i fonden. Blommande gula rapsfält mot blånande skrapor i Frankfurt...

Jag har välutaligt lagt ut texten om invigningsklara Öresundsbron, vilket väckt intresse. En bro i en region som enligt uppgift i Le Figaro på sikt kan ta upp kampen med ekonomiska centra som Birmingham, Stuttgart och Zürich tål ju att begrundas. Liksom fotot av två nordiska länders kungligheter som går varandra till mötes.

Ja, min kurs går vidare och ungefär samtidigt som ni därhemma laddat upp för Öppen Bro-jippon och annat, är mitt bekymmer hur jag får franska studenter i Alsace att ta till sig nordiska uppfattningar om Kulturell och nationell identitet. Detta är ingen självklarhet. För Norden ligger långt bort och hör till en annan värld, medan den franska regionen sen länge varit öppen mot angränsande regioner. Dess bro (över Rhen) heter Pont de l'Europe och dess ekonomi är sen länge invärd med den tyska och närbelägne schweiziska - länder dit många alsassare pendlar.

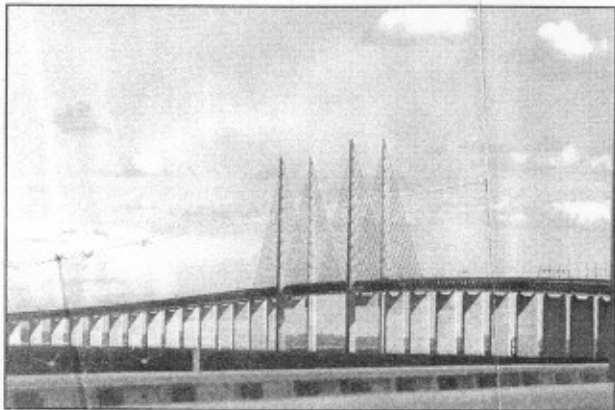
Dess tjänste- och inte minst service-sektor, är av en omfattning utan jämförelse med Skånes. Ty än en gång: Den alsassiska regionen är gammal och tätbefolkad. Och även om man - liksom i Skåne - alltid levat i periferin till stora maktcetra, så har man ändå haft turen att ligga mellan tyskers och fransmäns starka och välorganiserade samhällen, något som säkerligen "vässat" den egna identiteten.

Trots att Alsace, liksom Skåne, under historiens gång utsatts för centralistisk "uniformeringspolitik", har denna alltså inte tillnärmelsevis kunnat, eller velat, att sudda ut regionens egna identitet.

Dessutom blir valet av fakta om Norden annorlunda om man bor härnere. En organisation som Nordiska rådet står självklart i centrum för den utlandsarbetande lärare som vill hålla sig à jour med aktuell nordisk litteratur.

Så här kliver nu ett gäng dansksvenska etnologer in i vår kurs och ger ett helt nytt perspektiv åt vår berättelse. Där Hoffte, Hagège, Poignant, inte dolde sitt starka engagemang, är håll-

vilken syn har de nordiska folken och svenskarna på sig själva? Finns en rädsla för klara och igenkännbara identiteter? Eva Salevid - med rötterna i Ängelholmstrakten - har genom sex års arbete utomlands funderat på den känsla av regionalism som allt mer präglar Skåne. Sundet är inte längre någon vallgrav som ska förhindra kulturkontakter med andra europeiska områden. I en tidigare artikel (28 december) har hon tecknat konturerna av Alsace.

Med hjälp av Bron kanske Skåne inspireras till etableringar av nya restauranger och byggandet av ett vägnät som lockar turister och besökare?

ningen hos dessa forskare "neutral" - och ändå, häpifran sett, märkligt ironiskt.

Faktiskt läggs här så många teorier mellan forskarna och deras objekt, att man börjar undra om det överhuvudtaget existerar en "nationell identitet" däruppe i Norden.

Danskan Anders Linde-Laursen hjälper oss att staka ut skiljelinjerna från Syd till Nord.

Som ung forskare i bland annat Köpenhamn och Lund, har hans studie om dansk-svenska relationer 1995, om det nationales natur, getts ut av Nordiska Ministerrådet. Boken är rätt torr i stilen men har den klara meriten att ta upp ett så "hett" ämne som "avkylningen" av Öresund, historiskt sett.

Nej, nu pratar vi inte om det märkliga värdet, det som intresserar Laursen är hur sammanlagt cirka 134 år av krigstillstånd mellan Danmark och Sverige från och med 1660 börjar övergå i ett förhållande där Sundet blir en "vallgrav". Inte en gräns mellan främmande länder som ännu mellan Tyskland och Frankrike, utan mellan främmande kulturer: "en groft där blev fylldt med fölelser og moral."

Så kom allt från "piprökande danskar" och "älgjagande svenskar" till olika sätt att diska upp på ömse sidor om Sundet att sakta prägla vår uppfattning om bägge nationer.

Orsaken var genant enkel: Holländares, engelsmäns, tyskers, fransmäns och ryssars inblandning i Nordsjön,

som allierade till än den ena än den andra krigförande parten, och sedan behov att bevaka egna intressen där. Vilket självklart underlättades ifall båda staterna på var sin sida om den trånga infarten i fortsättningen kunde fås att hålla fred.

Inte dumt tänkt förstås. Men bortsett från att vi på så sätt kanske blivit "fredsvänner" tack vare utifrån kommande påstötning, så avtog ju på detta sätt under lång tid framöver mängder av vitala ekonomiska, yrkesmässiga och kulturella kontakter över gränserna.

Nationen som i en sprucken spegel: Den bilden blir än tydligare när vi kommer till vår sista bok - Ehn/Frykman/Löfgren: Försvenskningen av Sverige (1993). Här är distansen till det egna som framgår redan av titeln, extrem. I inledningen frågas "om det nationella är på väg ut eller in?" och boken sägs vara skriven i en tid när den nationella identiteten i Sverige efter en ovanligt lång tid av homogenitet nu förbleknar - samtidigt som man hos exempelvis skinheads ser tydliga tecken på det nationellas "våldsamma återkomst". Så följer en formlig kavalkad av svenska nationella "trender" genom tidernas lopp.

Det blir tyvärr alltför styckevis och delat, då det ju är en högst angelägen diskussion som här tas upp. Självt fastnar jag bland annat för uppgiften att socialdemokraterna från och med 1930-talet skulle ha inlett ett nytt skede i "försvenskningen av landet" genom att lyckosamt väva samman tre nyckelbegrepp: Demokrati, medborgarskap och modernitet. Nu fick vi fokuseringen på upptäcktsresande, vetenskapsmän och industrihjältar vilka ersatte de gamla krigarkungarna som nationens hjältar. Är det därför vi finner så få av maffiga monument i sten och granit som man ser överallt söderut?

Hur som helst, tendensen att främst intressera sig för tiden efter 1870, då demokratin gör entré, säger oss en hel del. Som om det fanns två slags svensk historisk skrivning, före 1660, och en efter 1870, som inte riktigt går ihop.

För en svensk i dagens Strasbourg är det i alla fall ironiskt att konstatera, att de gamla vikingarna ännu frodas där, på en fransk skandinavisk institution, via isländska sagor, grammatik, Gejger och Tegné.

Medan avkomlingarna i norr oftast

övergivit denna typ av patriotiska uttryck! Vad de franska studenterna till slut fick ut av sin kurs ska inte förmedlas här. Låt mig istället till den nytta det vara må avsluta denna betraktelse med något annat. Det handlar om vad en hemvänder "utlandssvensk" bär med sig på näthinnan efter sex år i en fransk region.

Skånes karta påminner om ett Frankrike i miniatyr, och liksom i Alsace finner man här både skogsbygder med högre höjder och ett välbefolkat slättland - det hela kompletterat med en Bro.

För ärligen in lite europeisk kommers i denna nyckelprovins genom ett varierat utbud av små och stora, enkla och flottare restauranger, hotell och serviceinrättningar, vid vägar och inuti samhällen! Jag menar att ett välutvecklat småföretagande med massor av personlig service (ett u-område i alla nordiska länder!) skulle få det stundom sovande landskapet att leva upp och resande att känna sig välkomna! Variera utbudet av vägar! Ett nät, inte bara av stora vägar utan också lättillgängliga och vackra "vångvägar" borde få täcka in regionen och uppmuntra till fina exkursioner såväl enskilt, som genom en kraftigt utvecklad turism.

Riv inte allt gammalt, utan integrera med nyare bebyggelse! Varför inte återuppföra beprövade byggnadsformer på nytt? Då kan ju det verkligt "nya" ha något att vila emot, eller ta avstamp ifrån. Långt upp över smålandsgården borde en förändringens vind söderifrån kunna nå. Nog kommer lokala, exotiska "trollsogor" att leva kvar, men de skulle kunna "tämjas" lite genom parallellt utvecklad, europeisk standard ifråga om kommunikationer (som fungerar även vid snöfall!), näringsställen, och dylikt. Sådant skulle välkomna istället för att som ännu ofta skrämna bort utlänningar från våra horisonter - liksom ofta även svenskar själva.

Jag slutar med vad gamle Gustaf Fröding klämde i med redan för 100 år sen: "Låt oss slippa höra mer om modern Svea och låt oss i stället se Sverige som det är - ett vackert land och ett folk som kunde vara älskvärdt nog, om det icke skroto så mycket och höll så många uppstytade tal."

EVA SALEVID
svensk utlandslektor
i Strasbourg 1994-2000